

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika, na osnovi člana V stav 4. Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 39. stav 1 Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, na sjednici održanoj od 4. do 6. juna 2012. godine, donijela je

ODLUKU

I

Historijsko područje – Harem u Šabićima, općina Velika Kladuša, proglašava se nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: nacionalni spomenik).

Nacionalni spomenik čini harem sa nišanima.

Nacionalni spomenik se nalazi na prostoru koji obuhvata k.č. 2385 (novi premjer) što odgovara k.č. 2739, 2740/1, 2740/2 i 2740/3 (stari premjer), ZK uložak broj 80, k.o. Peći, posjedovni list broj 404/02, općina Velika Kladuša, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Objekat džamije koji se nalazi na zaštićenom području ne uživa režim zaštite utvrđen ovom odlukom.

Na nacionalni spomenik primjenjuju se mjere zaštite utvrđene Zakonom o provedbi odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema Aneksu 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/02 i 27/02, 6/04 i 51/07).

II

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) dužna je osigurati pravne, naučne, tehničke, administrativne i finansijske mjere za zaštitu, konzervaciju i prezentaciju nacionalnog spomenika.

Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (u daljnjem tekstu: Komisija) utvrdit će tehničke uvjete i osigurati finansijska sredstva za izradu i postavljanje informacione table sa osnovnim podacima o spomeniku i odluci o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom.

III

Sa ciljem trajne zaštite nacionalnog spomenika, na prostoru definiranom u tački I stav 3 ove odluke, utvrđuju se sljedeće mjere zaštite:

- dopušteni su isključivo konzervatorsko-restauratorski radovi na nišanima i

radovi tekućeg održavanja, kao i radovi koji imaju za svrhu prezentaciju nišana, uz odobrenje federalnog ministarstva nadležnog za prostorno uređenje (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) i stručni nadzor nadležne službe zaštite naslijeđa na nivou Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu nadležna služba zaštite);

- radovi na uređenju lokaliteta i radovi na saniranju oštećenja dopušteni su isključivo uz prethodno izrađen plan sanacije, restauracije i konzervacije, te odobrenje nadležnog ministarstva i nadzor nadležne službe zaštite;
- nije dopušteno izvođenje radova koji bi mogli utjecati na izmjenu područja, kao ni postavljanje privremenih objekata ili stalnih struktura čija svrha nije isključivo zaštita i prezentacija nacionalnog spomenika;
- dopušteno je ukopavanje u nove grobove sa minimalnom udaljenošću od 3 m od starih nišana;
- u cilju očuvanja integriteta sakralnog prostora i kulturnog pejzaža potrebno je očuvanje postojećeg izgleda objekta džamije, uz zadržavanje osnove, oblika, dimenzija i proporcija prozorskih otvora, vrste krova i krovnog pokrivača.

IV

Stavljaju se van snage svi sprovedbeni i razvojni prostorno-planski akti u dijelu u kojem su u suprotnosti sa odredbama ove odluke.

V

Svako, a posebno nadležni organi Federacije Bosne i Hercegovine, kantona, gradske i općinske službe suzdržat će se od preduzimanja bilo kakvih radnji koje mogu oštetiti nacionalni spomenik ili dovesti u pitanje njegovu zaštitu.

VI

Ova odluka dostavit će se Vladi Federacije, nadležnom ministarstvu, nadležnoj službi zaštite i općinskom organu uprave nadležnom za poslove urbanizma i katastra, radi sprovođenja mjera utvrđenih u tačkama II – V ove odluke, te nadležnom općinskom sudu radi upisa u zemljišne knjige.

VII

Sastavni dio ove odluke je obrazloženje sa pratećom dokumentacijom, koje je dostupno na uvid zainteresiranim licima u prostorijama i na web stranici Komisije (<http://www.kons.gov.ba>).

VIII

Prema članu V, stav 4 Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, odluke Komisije su konačne.

IX

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku BiH“.

Ovu odluku Komisija je donijela u sljedećem sastavu: Zeynep Ahunbay, Martin Cherry, Amra Hadžimuhamedović, Dubravko Lovrenović i Ljiljana Ševo.

Predsjedavajuća Komisije

Amra Hadžimuhamedović

Broj: 06.2-2.3-73/12-21

5. juna 2012. godine

Sarajevo

O b r a z l o ž e n j e

I – UVOD

Na osnovi člana 2. stava 1. Zakona o provedbi odluka Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema Aneksu 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, "nacionalni spomenik" je dobro koje je Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika proglasila nacionalnim spomenikom u skladu sa članovima V i VI Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, kao i dobra upisana na Privremenu listu nacionalnih spomenika Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 33/02), sve dok Komisija ne donese konačnu odluku o njihovom statusu, a za šta ne postoji vremensko ograničenje i bez obzira da li je za dotično dobro podnesen zahtjev.

Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać je dana 17.12.2010. godine podnio peticiju za proglašenje džamije u Šabićima općina Velika Kladaša, nacionalnim spomenikom Bosne i Hercegovine.

U skladu sa odredbama Zakona, a na osnovi člana V, Aneksa 8 i člana 35. Poslovnika o radu Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, Komisija je pristupila provođenju postupka za donošenje konačne odluke za proglašenje dobra nacionalnim spomenikom.

Izjava o značaju dobra

Uz seosku džamiju u Šabićima nalazi harem sa oko sedamdeset starijih nišana koji su tipični za područje Bosanske Krajine. Muški nišani su bogato dekorirani, a najčešći motivi su sablja, nož, koplje, puška, zvijezda, polumjesec i geometrijski ornamenti. Na ženskim nišanima najčešći motiv je ispupčenje na leđima nišana u obliku pletenice.

II – PRETHODNI POSTUPAK

U toku vođenja postupka izvršen je uvid u:

- podatke o sadašnjem stanju i namjeni dobra, uključujući opis, arhitektonski snimak i fotografije;
- uvid u sadašnje stanje dobra;
- kopiju katastarskog plana;
- zemljišno-knjižni izvadak;
- historijsku, arhitektonsku ili drugu dokumentarnu građu o dobru, koja je data u popisu korištene dokumentacije u okviru ove odluke.

Prema odredbi člana V stav 2 Aneksa 8 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini i člana 37. Poslovnika o radu Komisije, prije donošenja konačne odluke o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom, Komisija je dužna pružiti mogućnost vlasniku predloženog nacionalnog spomenika, podnosiocu peticije, institucijama nadležnim za očuvanje naslijeđa, stručnim i naučnim institucijama, stručnjacima i naučnicima, kao i drugim zainteresiranim licima da iznesu svoje stavove.

Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa Bihać je dana 17.12.2010. godine podnio peticiju za proglašenje Džamije sa haremom u Šabićima općina Velika Kladuša nacionalnim spomenikom.

Komisija je zatražila dostavljanje dokumentacije i stavova u vezi sa proglašenjem za nacionalni spomenik, Džamije sa haremom u Šabićima, općina Velika Kladuša od: Općine Velika Kladuša, organa uprave nadležnog za poslove urbanizma i katastra; Zemljišno-knjižnog ureda Općinskog suda u Velikoj Kladuši; Federalnog ministarstva prostornog uređenja; Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu Federalnog ministarstva kulture i sporta; Javne ustanova „Zavod za zaštitu kulturnog naslijeđa“ Bihać.

Nakon toga, Komisiji je dostavljena sljedeća dokumentacija:

- Dopisom broj 03/2-23-3889/11 od 15.11.2011. godine Općina Velika Kladuša, Općinski načelnik, Služba za imovinsko-pravne, katastarske i geodetske poslove, dostavila je Komisiji sljedeće dokumente za Džamiju sa haremom u Šabićima:
 - Izvod iz posjedovnog lista 404/02 od 15.11.2011. godine
 - Kopiju katastarskog plana broj 9 od 23.01.2012. godine
 - Zemljišno-knjižni izvadak broj 80 od 25.01.2012. godine.

Na osnovi uvida u prikupljenu dokumentaciju i stanje dobra, utvrđeno je sljedeće:

1. Podaci o dobru

Lokacija

Džamija se nalazi u selu Šabići koje je od Velike Kladuše udaljeno 17 km.

Građevinska cjelina Džamija sa haremom u Šabićima, općina Velika Kladuša, nalazi se na prostoru označenom kao k.č. broj 2385 (novi premjer) što odgovara k.č. broj 2739, 2740/1, 2740/2, 2740/3 (stari premjer); k.o. Peći; ZK uložak broj 80; posjedovni list broj 404/02; općina Velika Kladuša, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina.

Historijski podaci

Velika i Mala Kladuša, čiji je nekadašnji naziv bio je Donja i Gornja Kladuša, spominju se od još od XIII vijeka. Naziv Kladuša prvi put se spominje 30. oktobra 1280. godine i to pod imenom Cladosa. To je vrijeme kada cijeli kraj pripada knezovima Blagajskim, Babonjićima. Međutim, u toku 1314. godine, u ovoj velikoj porodici dolazi do diobe i te godine Kladuša pripada knezu Radoslavu Blagajskom. Kasnije je ovaj kraj pripao Frankopanima Slunjskim.

Godine 1633. Osmanlije su osvojile Kladušu gdje ostaju sve do pada grada pod austrougarsku vlast.

Nakon pada Pećigrada, a zatim Podzvizda 20. oktobra 1878. godine pod austrougarsku upravu dolazi i posljednje mjesto u Bosni, Velika Kladuša.

„Naselje Šabići dobilo je ime prema najbrojnijoj porodici koja je tu živjela. Najstarija džamija u Šabićima bila je sagrađena na mjestu današnje džamije i imala je drvenu munaru koja je izlazila iz krova objekta. Današnja džamija sagrađena je

1958. godine i to na ostacima zidova stare džamije. Visina preostalih zidova prvobitne džamije iznosila je cca 2,0 m.¹

U džamiji u Šabićima obavljale su se molitve do 2002. godine kada je sagrađena nova velika džamija u njenoj neposrednoj blizini.

2. Opis dobra

Džamija u Šabićima pripada tipu džamija koje su prekrivene četvorovodnim krovom i imaju prigradenu munaru na jugozapadnoj strani. Objekat ima pravougaonu osnovu čije vanjske dimenzije iznose cca 9,8 x 7,3 m.

Konstruktivni zidovi džamije urađeni su od lomljenog kamena čija debljina iznosi 60 cm. Svi zidovi su sa unutrašnje i vanjske strane malterisani i bojani. Krovna i stropna konstrukcija objekta je izrađena od drveta sa četervodnim krovom koji je prekriven crijepom.

Džamija se sastoji od ulaznog prostora čije unutrašnje dimenzije iznose cca 1,65 x 6,10 m i prostora za molitvu unutrašnjih dimenzija cca 6,35 x 6,10 m. U ulaznom dijelu se nalazi drveno jednokrako stepenište širine 65 cm preko kojeg je ostvaren pristup mahfilu. Na zidu između ulaznog i molitvenog prostora smještena su drvena dvokrilna vrata čije dimenzije iznose cca 1,15 x 1,70 m. Visina ulaznog dijela iznosi cca 1,95 m, a molitvenog prostora 4,15 m. U molitvenom prostoru, na jugoistočnom zidu, smješten je mihrab, jednostavne izrade, čija širina iznosi cca 90 cm. U gornjem dijelu mihraba nalazi se natpis na arapskom jeziku koji u prevodu glasi: "Kad god bi Zekerija ušao njoj u mihrab". Mimeter je jednostavne izrade od drveta i nalazi se uz jugozapadni džamijski zid.

Mahfil je smješten iznad ulaznog prostora, a dijelom prelazi u molitveni prostor. Širina mahfila iznosi cca 4,40 m, a konstrukcija je drvena i oslonjena je na zidove objekta. Visina od poda mahfila do stropa iznosi cca 1,95 m. Ograda mahfila je drvena.

Baza munare je izrađena od betona i ima pravougaonu osnovu čije dimenzije iznose cca 1,90 x 1,80 m. Visina baze iznosi cca 4,00 m, i iste je visine kao i streha krova objekta. Iznad baze nastavlja se osmougaono tijelo munare čija visina do alema iznosi cca 12,70 m. Tijelo munare je izrađeno od drveta koje je kasnije obloženo pocinčanim limom. Munara ima zatvoreno šerefe i prekrivena je šatorastim krovom na čijem vrhu se nalazi alem.

Na jugoistočnom fasadnom zidu objekta nalaze se dva prozorska otvora pravougaonog oblika čije su dimenzije cca 85 x 200 cm. Na jugozapadnom i sjeveroistočnom fasadnom zidu nalazi se po jedan pravougaoni prozorski otvor istih dimenzija, cca 85 x 200 cm, dok se na sjeveroistočnom zidu, na ulaznom dijelu, nalazi još jedan manji prozorski otvor dimenzija cca 60 x 60 cm.

Na sjeverozapadnom fasadnom zidu nalaze se jednokrila vrata izrađena od drveta čije dimenzije iznose cca 100 x 170 cm. Između ulaznog i molitvenog dijela nalaze se dvokrilna drvena vrata dimenzija cca 115 x 170 cm.

Harem (mezaristan) koji se nalazi pokraj džamije u Šabićima

Džamijski harem je izgradnjom lokalnog puta podijeljen na dva dijela. U haremu se nalazi oko sedamdeset starijih nišana koji su tipični za područje Bosanske Krajine. Muški nišani su bogato dekorirani, uglavnom sa sve četiri strane. Najčešći

¹ Hilić, Hasan ef., Džamije u Velikoj Kladuši, Velika Kladuša, 1970., str. 109.

motivi na nišanima su sablja, nož, koplje, puška, zvijezda, polumjesec, geometrijski ornamenti i tondirane vrpce na rubovima nišana. Na ženskim nišanima koji su pravougaoni, odozgo ravni, najčešći motiv je ispupčenje na leđima nišana u obliku pletenice.

U dijelu harema koji se nalazi uz džamiju zabilježili smo slijedeće nišane:

1. Ženski nišan dimenzija 26x17x140 cm sa djelomično oštećenim tarihom.
المرحومة المغفورة المحتاجة كوله بنت قبطازويك روحيجون الفاتحة سنة 1317
Pomilovana, oproštena i potrebna Džula, kći Kajtažović. Godina 1317. (1899/900).
2. Ženski nišan dimenzija 24x22x143 cm sa tarihom koji je napisan mješavinom arapskog i turskog jezika.
مرحومت مريم بنت احمد ناغانويك روحيجون الفاتحة سنة 1308
Pomilovana Merjema, kći Ahmeda Aganović. Fatiha za njenu dušu. Godina 1307. (1889/90).
3. Ženski nišan dimenzija 20x11x124 cm sa tarihom koji je napisan mješavinom arapskog i turskog jezika.
بو مقامده مدفونه خاتقة بنت عمر موياغيك سنة 1352
Ovo je mjesto ukopane Hatke, kćeri Omera Mujagića. godina 1352. (1933/34).
4. Muški nišan sa turbanom dimenzija 22x20x180 cm sa tarihom na arapskom jeziku.
المرحوم المحتاج الي رحمة الله تعالى سليمان ابن عبد الله شابيغ الفاتحة 1351
Pomilovani, potrebni milosti Božije Sulejman, sin Abdullaha Šabić. 1351. (1932/33).
5. Muški nišan sa turbanom dimenzija 21x22x160 cm sa tarihom na arapsko-turskom jeziku napisanim talik stilom arapskog pisma.
هو الباقي المرحوم اسلام ابن حسن شابيغ روحيجون الفاتحة سنة 1290 رجب
On je Vječan. Pomilovani Islam, sin Hasana Šabić. Fatiha za njegovu dušu. Godina 1290, mjesec redžep. (august, septembar 1873).
6. Muški nišan sa turbanom dimenzija 22x22x210 cm sa tarihom na arapsko-turskom jeziku.
هو الباقي المرحوم المغفور حسن ابن طاله شابيغ روحيجون الفاتحة سنة 1297
On je Vječan. Pomilovani i oprošteni Hasan, sina Taleta Šabić. Fatiha za njegovu dušu. Godina 1297. (1879/80).
7. Muški nišan sa turbanom pravougaone osnove 25x24 cm i visine 250 cm sa ovim tarihom.
المرحوم المغفور المحتاج الي رحمة الله صاحب طاله ابن حسن شابيغ سنة 1290 و عمل هذا...
Pomilovani, oprošteni i potrebni milosti Božije vlasnik (groba) Tale, sin Hasana Šabić. Godina 1290. (1872/73). Ovo je klesao....
8. Ženski nišan dimenzija 22x15x160 cm sa djelimično nečitkim tarihom.
لا اله الا الله محمد رسول الله وفات كوله بنت عبد الله سنة 1275
Nema boga osim Boga, Muhammed je Poslanik Božiji. Džula, kći Abdullaha je umrla godine 1275. (1858/59).

9. Muški nišan sa turbanom dimenzija 25x24x260 cm sa tarihom na arapskom jeziku.
هو الخلاق الباقي المرحوم المغفور المحتاج الي رحمت الله تعالى صاحب ابن حسن شايبيك 1297
On je Vječni Tvorac. Pomilovani, oprošteni i potrebni milosti Boga Svevišnjeg ..., sin Hasana Šabića. 1297. (1879/80).
10. Muški nišan sa turbanom, dimenzija 20x15x85 cm. Nišan je pokriven geometrijskim ornamentima. Natpis na nišanu pokriva visoki kameni santrač dimenzija 100x200 cm. Visina santrača je 30 cm i na njemu su isklesani motivi puške, polumjeseca i zvijezde.
11. Muški nišan sa turbanom, bogato ukrašen, dimenzija 26x25x230 cm na kojem je oštećen i nečitak natpis.
12. Muški nišan sa turbanom, bogato ukrašen motivima mača, noža i puške, polumjeseca i zvijezde, dimenzija 32x30x300 cm na kojem je natpis na arapskom jeziku.
المرحوم المحتاج الي رحمة الله صاحب هذا المقام علاغه ابن عمر شايبيك غفر الله له سنة 1336
Pomilovani i potrebni milosti Božije, vlasnik ovog mjesta, Alaga, sin Omera Šabića, Bog mu grijeha oprostio. Godina 1336. (1917/18).
13. Muški nišan sa turbanom dimenzija 30x31x175 cm sa ovim natpisom na sebi.
عمر ابن حسن شايبيك 1277
Omer, sin Hasana Šabića. 1277. (1860/61).
14. Muški nišan sa turbanom dimenzija 22x21x180 cm sa natpisom na arapskom jeziku.
المرحوم المحتاج الي رحمة الله تعالى رامو ابن سلم قيطازويك سنة 1326
Pomilovani i potrebni milosti svevišnjeg Boga Ramo, sin Selima Kajtazović. Godina 1326. (1908).
15. Muški nišan sa turbanom dimenzija 21x21x160 cm sa natpisom na arapskom –turskom jeziku.
بو مقامده مدفون درويش ابن عاليه شايبيك مات في سنة 1355
Ovo je mjesto umrlog Derviša, sina Ale Šabića koji je umro 1355. (1936/37) godine.
16. Muški nišan sa turbanom dimenzija 24x23x230 cm sa natpisom na arapskom jeziku.
المرحوم المغفور المحتاج الي رحمة الله تعالى صاحب عمر ابن حسن اغا شايبيك غفر الله له و لوالديه سنة 1267 عمل حسن
Pomilovani, oprošteni i potrebni milosti Boga Svevišnjeg Omer, sin Hasan-age Šabića, Bog oprostio njemu i njegovim roditeljima. Godina 1267. (1850/51). (Nišane) uradio Hasan.
17. Ženski nišan dimenzija 23x12x135 cm sa natpisom na arapskom – turskom jeziku.
بو مرقد صاحبة حبيبه بنت علي غفر الله لها سنة 32
Vlasnica ovog groba je Habiba, kći Alije, Bog joj oprostio. Godina 32 (vjerovatno 1332 – 1913/14).

18. Ženski nišan dimenzija 27x18x180 cm sa djelimično oštećenim i nečitkim natpisom na arapskom – turskom jeziku.

المرحومة المغفورة المحتاجة الي رحمة الله تعالي..... مدفونة طاحي بنت حسن غفر الله لها سنة 1310
Pomilovana, oproštena i potrebna milosti Boga Svevišnjeg ukopana Taha, kći Hasana, Bog joj oprostio. Godina 1310. (1892/93).

Na drugom većem dijelu groblja nalazi se pedesetak nišana novije dobi i desetak starijih nišana od kojih smo izdvojili ove:

19. Ženski nišan dimenzija 21x11x140 cm sa djelimično oštećenim i nečitkim natpisom na arapskom - turskom jeziku.

يو مقامده مدفونه شريفه بنت حسن ماقيب غفر الله لها و لوالديها و لمن قرء الفاتحة سنة 1322
Ovo je mjesto pokopane Šerife, kćeri Hasana Makić, Bog oprostio njoj, njenim roditeljima i onome ko prouči Fatihu. Godine 1322. (1904/905).

20. Muški nišan sa turbanom dimenzija 26x27x240 cm sa natpisom na arapskom jeziku.

المرحوم المحتاج الي رحمة الله تعالي محمد ابن عاليه شابيك سنة 1359
Pomilovani i potrebni milosti svevišnjeg Boga, Muhamed, sin Ale Šabića. Godina 1359. (1940/41).

21. Muški nišan sa turbanom dimenzija 20x20x175 cm sa natpisom na arapskom jeziku

مرحوم علي ابن طاله شابيك 1317
Pomilovani Alija, sin Teleta Šabića. Godina 1317. (1899/900).

22. Muški nišan sa turbanom dimenzija 23x23x175 cm sa natpisom na arapskom jeziku.

هو الباقي المرحوم المغفور زاعيم ابن طاله شابيك روحيجون الفاتحة 1307
On je Vječan. Pomilovani i oprošteni Zaim, sin Taleta Šabića. Fatiha za njegovu dušu. 1307. (1889/90).

23. Muški nišan sa turbanom dimenzija 24x24x170 cm sa natpisom na arapskom jeziku.

هو الباقي المرحوم المغفور فيظو ابن طاله شابيك روحيجون الفاتحة 1317
On je Vječan. Pomilovani i oprošteni Fejzo, sin Taleta Šabića. Fatiha za njegovu dušu. 1317. (1899/900).

24. Ženski nišan dimenzija 23x12x135 cm sa natpisom na arapskom – turskom jeziku napisanim talik stilom arapskog pisma.

المرحومه المغفوره حديجه بنت حسن جافرويك روحيجون فاتحة سنة 1317 في محرم 2
Pomilovana i oproštena Hatidža, kći Hasana Džaferović. Fatiha za njenu dušu. 2. muharemu 1317 (13.05.1899).

3. Dosadašnja zakonska zaštita

Objekat Džamija u Šabićima nije bio zaštićen niti evidentiran od strane Zavoda za zaštitu spomenika u sastavu federalnog ministarstva kulture i sporta.

4. Istraživački ikonizerskorestauratorski radovi

Nema podataka da su na nišanima koji se nalaze u haremu džamije u Šabićima ranije vršeni istraživački ili konzervatorsko-restauratorski radovi.

5. Sadašnje stanje dobra

U Džamiji Šabići obavljale su se molitve do 2002. godine kada je napravljena nova velika džamija u njenoj neposrednoj blizini.

Objekat je u lošem stanju zbog neodržavanja. Malter je na više mjesta ispucao i otpao sa zidova. Drveni prozori i vrata su dotrajali. Enterijer džamije je takođe u veoma lošem stanju.

Nišani koji se nalaze u haremu Stare džamije Barake u Grahovu su dobro očuvani. Stanje nišana je zadovoljavajuće. Mali broj nišana je nagnut, plegao ili sa manjim oštećenjima.

6. Specifični rizici

Neodržavanje objekta kojem prijeti urušavanje usljed djelovanja atmosferalija.

III – ZAKLJUČAK

Primjenjujući Kriterijume za proglašenje dobara nacionalnim spomenicima („Službeni glasnik BiH“, br. 33/02 i 15/03), Komisija je donijela odluku kao u dispozitivu. Odluka je zasnovana na sljedećim kriterijima:

A. Vremensko određenje

B. Historijska vrijednost

C. Umjetnička i estetska vrijednost

- i. Kvalitet obrade
- ii. Kvalitet materijala
- iii. Proporcije
- iv. Vrijednost detalja

D. Čitljivost

- iv. Svjedočanstvo o određenom tipu, stilu ili regionalnom maniru

E. Simbolička vrijednost

- ii. Sakralna vrijednost
- v. Značaj za identitet grupe ljudi

F. Ambijentalna vrijednost

- ii. Značenje u strukturi i slici grada

G. Izvornost

- i. Oblik i dizajn
- iv. Tradicija i tehnike
- v. Položaj i smještaj u prostoru
- vi. Duh i osjećanja

Sastavni dio ove odluke su:

- Izvod iz posjedovnog lista broj 404/02 od 15.11.2011. godine.
- Kopija katastarskog plana, razmjera 1:2500, broj 10 od 23.01.2012. godine k.o. Šumatac, općina Velika Kladuša, Federacija Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina; izdala Općina Velika Kladuša, Općinska geodetska uprava.
- Zemljišno-knjižni izvadak, ZK izvadak broj 80, izdao Općinski sud u Cazinu 25.01.2012. godine.
- Fotodokumentacija:
Fotografije postojećeg stanja džamije Zagrad u Velikoj Kladuši snimljene su u martu mjesecu 2011. godine, fotografirale saradnice u Komisiji.
Fotografije i opis nišana u haremu snimljeno augusta mjeseca 2011. godine, fotografirao spoljni saradnik Komisije orijentalista Hazim Numanagić.
- Tehnička dokumentacija:
Tehničke snimke postojećeg stanja džamije Zagrad u Velikoj Kladuši izradili su arhitekti Zavoda za zaštitu kulturnog nasljeđa Bihać, a sastoji se od sljedećih nacрта:
Osnova prizemlja, osnova mahfila, šema krovišta, podužni i poprečni presjek, kao četiri fasade, sve u razmjeri 1:50.

Korištena literatura

U toku vođenja postupka proglašenja graditeljske cjeline Džamija sa haremom u Šabićima, općina Velika Kladuša, nacionalnim spomenikom korištena je sljedeća literatura:

- 1904. Truhelka, Dr. Ćiro, Naši gradovi, Naklada knjižare J. Studnička I Dr., Sarajevo, 1904.
- 1943. Lopašić, Radoslav, Bihać i Bihaćka krajina, (II izdanje), Zagreb, 1943.
- 1952. Kreševljaković, Hamdija, Prilozi historiji bosanskih gradova pod turskom upravom, Prilozi za orijentalnu filologiju i istoriju jugoslovenskih naroda pod turskom vladavinom II, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1952.
- 1953. Kreševljaković, Hamdija, Stari bosanski gradovi, Naše starine I, Sarajevo, 1953.
- 1970. Hilić, Hasan ef., Džamije u Velikoj Kladuši, Velika Kladuša, 1970.,
- 1986. Urbanistički zavod Banja Luka, Velika Kladuša Prostorni plan općine 1986 - 2005., Institut za geodeziju in fotogrametriju Ljubljana, 1986.
- 1987. Ravlić, Aleksandar Aco, Velika Kladuša kroz stoljeća, Monografija, Tipograf Rijeka, 1987.
- 1998. Mujezinović, Mehmed, Islamska epigrafika u BiH, knjiga III, Sarajevo publishing 1998.

1999. Bećirbegović, Madžida, Džamije sa drvenom munarom u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 1999.

Nosilac istraživanja i izrade Prijedloga odluke:
*Alisa Marjanović, diplomirani inženjer arhitekture,
saradnik za spomenike graditeljskog naslijeđa
u Komisiji za očuvanje nacionalnih spomenika*